

La història amagada Mariano González

LA POBLACIÓ MARGINADA III PART. ELS FILLS DE LA TERRA

Amb aquesta tercera entrega l'autor tanca la sèrie dedicada als desfavorits: esclaus, morts sense identificar, orfes... i analitza, amb la documentació que té al seu abast, la incidència d'aquestes situacions en la ciutat de Xàtiva.

Els naixements fora de la institució matrimonial són un fet universal en el temps i en l'espai per raons òbvies de la naturalesa humana. Els xiquets sense pares constituïen, fins èpoques no massa llunyanes, un segment marginat de la població, amb tanques casuístiques com persones, del qual ens ocupem amb unes pinzellades en aquest tercer i darrer apunt dedicat als desfavorits. Antigament, en Xàtiva, les criatures il·legítimes eren dipositades de nit en el torn de l'Hospital, situat en la façana que cau al carrer de Sant Domingo, la més discreta; a l'endemà les batejaven i, al poc, la majoria era enviada a l'Hospital General de València on, sense massa imaginació, podem intuir quin tipus de vida els esperava, com amb tant de realisme i tan sovint els ha retratat la literatura i el cinema.

Atés que es desconeixien els pares, li posaven un o més noms de sants i, tot seguit, el capellà afegia en el registre del baptisme un aclariment eufemístic que va variar amb el pas del temps. Durant els segles XVI i XVII unes denominacions freqüents eren *fill de Déu* i *fill de Jesucrist*. Exemples hi ha un cafís, dels quals en triem un de cada classe. En 1538, el jurat **Martí Pardo**, don **Joan Despuig**, mossén **Joan Baptista Gallach** i la senyora na **Ferrana**, germana del senyor bisbe de Teano, van apadrinar **Damiana**, "filla de Jesucrist", i en 1553 **Onofre Oltra**, **Joana**, muller de **Joan Sanchis**, i **Miquel Porta** van ser padrins de **Pere Lluís**, "fill de Déu". Altres capellans preferien

anotar que els nadons eren fills de pares *desconeguts* o *incògnits*. Així ho trobem, entre altres, en el baptisme de **Marcelo**, "fill de pares incògnits", apadrinat en 1569 per don **Francesc Sanç d'Alboi** i la seua filla **Violant**, o en 1570, quan **Margarita Gavarda de Borja** va ser padrina de **Jordi**, "fill de pares desconeguts".

Si el xiquet era abandonat en algun lloc del barri del Mercat, el batejaven en la parròquia vicària de Sant Pere, i aleshores era aquesta referència la que figurava, segons anotaren en 1540, quan **Agustí Guitart** i la filla de l'argenter **Alonso Crespo** van ser padrins de **Martí**, "fill de Sant Pere". En algunes ocasions els adoptava una família, com va passar amb **Dorotea Vicenta**, "filla de la Terra", batejada en abril de 1600 i criada per **Joachim Plumet** i sa muller, **Dorotea Gallach**, "per aver-la-hi deixada a la porta (de sa casa), dimarts a 11 de abril dit any, a les huit de la nit". En altres, els pares, homes casats, reconeixien la criatura com a seua: en març de 1550 batejaren a **Margarita Anna**, filla de **G.M.** (sic), inicials que poden correspondre, entre els prohoms d'aquells anys, a **Gaspar Martí**, **Gaspar Malferit**, cavaller, **Gaspar Micó**, comanador, i don **Gaspar Milà**, noble. Personalment crec que es referien a Martí perquè era jurista com un dels padrins de la xiqueta, el famós **Tomás Cerdà de Tallada**.

Un xiquet ben afortunat va ser don **Miquel Joan Fenollet**, "fill de don **Miquel Fenollet**, casat, i de dona soltera", batejat en 1601, el qual va ser amic d'infantesa de **Joan Do**, segons figura en el testimoni de la partida de casament de l'esmentat Joan Do, pintor i també amic de **Josep de Ribera**, en Nàpols, on Fenollet va estar de soldat. A petició de son pare, noble i poderós, Miquel Joan va ser legitimat en les Corts celebrades en

«El peu bot». Un xiquet alesiat que captava pels carrers de Nàpols, en un quadre de Josep de Ribera.

Atés que es desconeixien els pares, li posaven un o més noms de sants i, tot seguit, el capellà afegia un aclariment eufemístic

Sorprenentment va ser al segle XIX quan es van produir a Xàtiva més naixements de pares desconeguts

Madrid en 1619, privilegi que li obria la porta legal per a heretar.

El 1777 es va fundar en Xàtiva un hospici per acollir fins a quaranta orfes de la ciutat i dels cent cinc pobles de la governació, situat en una casallugada, el qual es mantenia mitjançant almoines, sempre insuficients, segons es desprèn dels escrits de **Sarthou**. Allí els ensenyaven a treballar l'espai i a filar, formant un col·lectiu analfabet amb un ofici elemental que mai els aprofitaria per eixir de pobres; això als xiquets, perquè de les xiquetes encara en sabem menys, i cal pensar que no seria millor. No obstant això, la condició de l'origen bort es diluïa en la generació dels seus fills perquè els registres de baptismes no recollien la filiació dels pares.

► **Els «Sanfèlix».** Sorprenentment va ser al segle XIX quan es van produir més naixements de pares desconeguts, potser per les reiterades i prolongades estades de tropes durant les tres Guerres Carlines, i per la creació de guarnicions militars fixes, però no només seria això, atés que al XVIII també va haver a Xàtiva una nombrosa població militar forastera. El ben cert és que hi van haver mesos que naixien més criatures il·legítimes que legítimes. Per aquella època, als capellans se'ls va acudir posar-li a totes, després del primer nom, el del patró de la ciutat, San Fèlix, que, a diferència de les denominacions anteriors, va passar a emprar-se com a cognom, *Sanfèlix*, per la qual cosa es va escampar per tot arreu sense que el primer de cada branca tinguera res a veure amb els demés.

97 punto la radio

Te traemos la mejor música

Fórmula 97 • Música mientras trabajas
Tu canción, tu recuerdo • Los 97 • Discomovida

Leo Segarra Silvia Tomás